

Ljiljana Jović

Sloboda izražavanja na društvenim mrežama

Pre časa:

Da bi se pripremili za rad, učenici/-ce su na prethodnom času dobili zadatak da na platformi koju koriste za nastavu GV pogledaju ono što je nastavnik/-ca postavio: da pročitaju definiciju društvenih mreža i da odgledaju trominutni deo video-materijala u kome Tamara Skrozza govori o slobodi izražavanja, te da razmisle o tome.

„Sloboda izražavanja“

(<https://drive.google.com/drive/folders/1YP9ElqIDs5fT85tw2A-yWx22tgqBlemKd>)

(do 3:15)

Društvene ili socijalne mreže su onlajn-servisi koji korisnicima omogućavaju razne vidove komunikacije i mogućnost lične prezentacije. Popularne društvene mreže su npr. fejsbuk, instagram, twitter. Na svakoj od društvenih mreža korisnici mogu objaviti informacije, razmenjivati fotografije i video-materijale i/ili igrati igrice. Na mreži, korisnici mogu da odrede sa kime će deliti informacije i u kom stepenu, kao i obim svoje interakcije sa drugima. Međutim, oni ne mogu kontrolisati ono što bi dalje moglo da se dešava sa njihovim informacijama. Na primer, njihovi prijatelji (a ukoliko to nisu podešavanjima sprečili i ostali, njima nepoznati korisnici,) mogu bez pitanja preuzeti i razmenjivati fotografije sa njihovih profila. (Iz *Priručnika za nastavnike Građanskog vaspitanja u drugom ciklusu osnovnog obrazovanja* – ZUOV, 2020.)

1. čas

(realizuje se onlajn koristeći bilo koji alat koji omogućava istovremeni razgovor više učesnika – strim na gogl-učionici, viber grupni čet, zum, gogl-mit...)

Nastavnik/-ca počinje čas pitanjem da li ima pravo da svog poznanika nazove budalom, ako zaista i misli da je on budala – da li je to sloboda izražavanja. Ukoliko učenici ne uspeju nastavnik/-ca razjašnjava granice slobode izražavanja pravima drugih.

U nastavku poziva učenike/-ce da navedu kako oni razumeju vezu između slobode izražavanja i društvenih mreža. Moderirajući diskusiju, brine o tome da se razjasni pojam slobode izražavanja, da se taj pojam razume u kontekstu ljudskih prava, da se shvati značaj toga da sloboda izražavanja bude garantovana svima, ali i da je ograničena pravima drugih.

Nastavnik/-ca traži od učenika/-ca da prepoznaju kako na društvenim mrežama ova sloboda može da bude ugrožena, dovedena u pitanje, ali i kako može da se vrši nasilje neosnovanim pozivanjem na slobodu izražavanja.

Nastavnik/-ca postavlja link ka pesmi „Biraj reči, hejt spreči“, poziva da svi pogledaju i poslušaju i da prepoznaju u kojoj strofi se govori o vređanju na društvenim mrežama (što se često pravda slobodom govora, a što je, naravno, neosnovano).

Spot „Biraj reči, hejt spreči“ (MUP Republike Srbije)

<https://www.youtube.com/watch?v=v5Y6KEq-7d4>

Prvo troje koji daju tačan odgovor postaju kapiteni tri istraživačka tima i biraju istraživačke zadatke redosledom kojim su davali odgovor, a onda naizmenično i članove svojih timova.

Istraživački zadaci su:

1. Društvene mreže kao prostor za nasilje u ime slobode izražavanja
2. Represija na društvenim mrežama (uskraćivanje slobode izražavanja na društvenim mrežama)
3. Govor mržnje na društvenim mrežama i zašto to nije sloboda izražavanja

Nastavnik/-ca uz istraživački zadatak učenicima postavlja

i uputstvo:

Istražujući na načine koje vi smatrate odgovarajućim (čitajući literaturu, pretražujući internet-izvore, intervjujujući kompetentne osobe...), očekujemo da:

- objasnite/definišete pojam koji ste dobili
- navedete njegove pojavne oblike
- prikažete neke primere
- iznesete stav svog tima o istraživanom pojmu
- sve to prikažete u prezentaciji na način koji će ostatku odeljenja biti interesantan, ali iz kog će nešto i naučiti
- navedete izvore koje ste koristili u istraživanju
- nakon najviše 13 dana pošaljete nastavniku/-ci svoju prezentaciju.

Tokom rada timovi će biti u obavezi da nastavniku/-ci dostave određene podatke sledećom dinamikom (što je takođe priloženo uz uputstvo):

- nakon najviše dva dana: plan istraživanja (šta će konkretno činiti istraživanje i ko iz tima će obaviti koji deo – npr. Pera i Ana će pregledati literaturu i izvući najznačajnije; Mika i Jana će istraživati na internetu i naći primere; Žika i Mica će pripremiti i realizovati intervju sa psihologom škole i sekretarom o psihološkim i pravnim aspektima problema...);
- nakon 6 – 8 dana: izveštaj o realizaciji (da li sve ide u skladu sa planom, ima li teškoća);
- nakon najviše 13 dana: prezentacija.

Sve vreme rada timova nastavnik/-ca će u onlajn konsultacijama pružati pomoć (npr. predlagati literaturu, posredovati u rešavanju eventualnih sukoba u timovima, podsticati, predlagati rešenja ukoliko tim zastane....).

Rad timova uz onlajn - konsultacije sa nastavnikom/-icom (13 dana).

2. čas

(realizuje se onlajn na platformi koja obezbeđuje postavljanje prezentacije, privatne poruke i istovremeni razgovor svih učenika, npr. gubl-učionica)

Nastavnik/-ca je pregledao i postavio sve prezentacije na platformu tako da svi mogu da im pristupe i pogledaju ih.

Poziva učenike da ih sada pogledaju i ocene po tri kriterijuma ocenama od 1 do 5 popunjavajući tabelu koju im je postavio, a da mu popunjenu potom pošalju privatnom porukom. Najavljuje da će za sledeći čas pripremiti prosečne ocene svake prezentacije po svakom od kriterijuma i to prosek ocena koje su sebi dali članovi tima i koje su im dali članovi drugih timova. To će biti prilika da se razgovara o kvalitetu obavljenog posla, ali i o veštinama da samovrednujemo svoj rad.

	Društvene mreže kao prostor za nasilje u ime slobode izražavanja	Represija na društvenim mrežama (uskraćivanje slobode izražavanja na društvenim mrežama)	Govor mržnje na društvenim mrežama i zašto to nije sloboda izražavanja
Relevantnost (da li prezentacija govori o tome o čemu treba da govori)			
Interesantnost (da li ti je bilo zanimljivo da pratiš prezentaciju)			
Informativnost (da li si iz prezentacije saznalo/-la, naučio/-la nešto novo)			

Nastavnik/-ca ponovo postavlja link ka video-materijalu „Sloboda izražavanja“ (Tamara Skrozza) i poziva da svi pogledaju poslednja dva minuta.

„Sloboda izražavanja - poruka“

(<https://drive.google.com/drive/folders/1YP9ElqDs5fT85tw2A-yWx22tgqBlemKd>)

(18:23 – 20:05)

Po završetku, nastavnik/-ca daje sledeći zadatak: “Razmislite i do sledećeg časa osmislite način kako ćete vi demonstrirati svoju slobodu izražavanja. Možete da snimate video u kome govorite nešto što smatrate važnim, što ne ugrožava ničija prava, a što bi neko možda želeo da prećutite. Možete to da napišete, nacrtate, formulišete kao post na društvenoj mreži... Sledeći čas počemo vašim demonstriranjem slobode izražavanja”

Za više materijala za pripremu časova i korisnih informacija o predmetu građansko vaspitanje posetite platformu Građanskog vaspitanja na <https://rc.gradjanske.org/gradjansko-vaspitanje/>.